

זהו ראשון תימני: מי אשם בכירסום הסכר ובצורתו?
מה היה חלקו של פינחס שדה? מדוע היא התאבדה?

כבוד האנוש של החבצלת

רחל הורש

משוררת חבצלת חבשוש
אין לי סבלנות לקרוא!

הרקובים שלנו. גם בראיונות אחרים, שפיזור ב-13 השנים האחרונות, הודה כי הוא זה שעודד את הפירסום. הוא גם ערך את אלף המיכתבים וכיוצא ב-21. "אבל לא בגללי או בגלל הפירסום היא התאבדה", הוא חוזר ואומר, מאז קפצה חבצלת אל מותה, ב-18 בנובמבר 1984, מגג ביתה שברחוב יונה הנביא בתל-אביב. "היא התאבדה שעות ספורות אחרי שחברה עזב אותה."

מסרות. ואת עיצוב העטיפה. פסל של אשה עירומה על רקע אפור. "יותר לא ראיתי אותו. חבצלת קראה את ההגהות, חתמה על החווה וגם חתמה בנפרד על כל מיכתב. רציתי להיות מכוסה לגמרי, במיקרה של תביעה מישפטית. הספר יצא על דעתה ובהסכמתה המלאה. כל מי שאומר אחרת, משקר במצח נחושה."

כמו שיר השירים

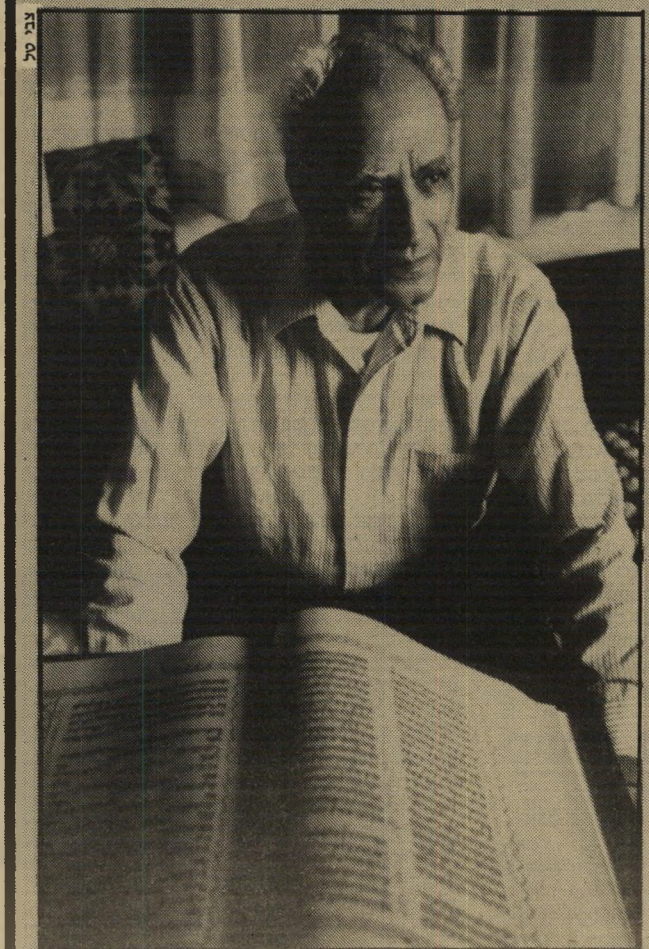
בתחילת 1973, זמן קצר אחרי פירסום הספר התמסרות, 21 מיכתבי אהבה לוהטים של חבצלת חבשוש אל פינחס שדה, אמר שדה: "המול'ל יגרוף את הרווחים, חבצלת את התהילה ואני את ההשמעות". בימים אלה, אחרי 14 שנה, שוב מסעירים יחסיה של חבצלת עם שדה את הקהילה הסיפרותית. שוב מתלהב טים היצרים על הגבול הרק בין תהילה להשמעה. למי התהילה ולמי הקלוזן?

העניין התעורר מחדש, עם פירסום ספר שיריה של חבצלת, שאותם קיבץ והביא לרפוס דורה, יחיאל חבשוש. חבצלת נתגלתה בו כאור חדש, כמי שורת בזכות עצמה, כישרנית ויד צאת-דופן. באותה הורמנות היא הוצגה שוב כנערה עדינה, שנפלה קורסו ל-שחצנות המאצ'ואיסטית של שדה. יחיאל חבשוש, הדוד, הוא שפתח את הקרב על כבודה של אחייניתו. לכל צד במילחמה הזו גירסה משלו, מין ראשון בשוליה של היצירה העברית.

חבצלת ידעה ששדה עומד לפרסם את הספר, אולם לא נתנה את הסכימתה. "אמר יחיאל חבשוש. המיכתיבים, למעשה, נועדו לעיניו של שדה בלבד, והם עדינים וחושניים כמו שירי השירים. "שדה הפך את היופי והכישרון הזה לספר וולגרי. הוא בחר את השם התמסרות. על הכריכה פירסם תצלום של אשה חשופה. הוא הפך את נשיותה הנשגבת של חבצלת למשהו זול ורדוד. "הרבר כירסם את ליבה של חבצלת במשך 11 שנים. לבסוף נשברה והתאבדה."

חבצלת חבשוש, בראיון להעולם הזה, לפני 13 שנים: "מובן שמעולם לא חשבת לפרסם את המיכתבים. אבל הם החיים עצמם, שבפירסומם לרשות הרבים אני יולדת בעצם את פריי אבתנו. הופכת את מה שהיה בינינו למשהו רוחני, לאוצרו של העם כולו. "לפני שתפרסם הספר בבאתי את ההגהות הבית. אמא שלי לא קוראת. אבא קרא את ההגהות ולא אמר כלום." כלומר: שדה היה הכוח המניע מאחורי הפירסום, אבל היא ידעה והסכימה, גם נטלה חלק פעיל בעבודה. פינחס שדה מסרב להתראיין להעיר לם הזה. מייד אחרי פירסום הספר אמר: "החלטתי שפירסום המיכתבים של חבצלת יגרום אולי לתיקון החיים

מעלילים על פינחס שדה עי"לילת שוא, אומר בצלאל צ'ריקובר. חבצלת התקשרה אליי וביקשה שאפרסם ספר-מיכתבים שהיא כתבה. ביקשתי שתשלח לי את כתבי היד. קראתי והתרשמתי מאוד. נפגשתי איתה ואמרתי לה שאני רוצה להיפגש עם פינחס שדה, כדי לקבל את אישורו לפירסום הספר. המיכתבים נשלחו אליי, לכן הם שייכים לו. הוא זה שצריך להסכים לפירסומם. "נפגשתי עם פינחס שדה. הוא לא התנגד לפירסום והציע את השם, הת-

דוד יחיאל חבשוש
שדה הפך את הנשיות שלה למשהו זול!

קיני/מבט לוהט מאהבה תניני/ כמות ידיך הרימי, נופמי שלום לעברי". בשני ספרים עבירים ומשור בחי'דמים, שניכר כי עלו בכסף רב, ניסה לתעד את קורות מישפחת חבשוש ב-2000 השנים האחרונות. הוא עשה זאת לאו דווקא בסדר כרונולוגי, או אחר. הספרים עמוסים בתעודות ומיטמכים, לעיתים בעלי ערך היסטורי, לעיתים חסרי ערך

קשר דם

יחיאל חבשוש, דודה של חבצלת, הוא האיש שהלחיש את הסערה החדשה בשולי הסיפרות. עורר את העניין במשוררת שיצרה ורנה לא היתה ידועה עד כה. ואגב כך פגע קשות בשמו של פינחס שדה - עד כי זה האחרון נזעק שנערכת נגדו עלילת-דם.

לפי סיפורו, חבשוש הוא הדוד הטוב, שעודד וטיפח בחבצלת את כישרון-הכתיבה. בו בטחה ומסרה לו את שיריה כדי שיפרסם. הוא משוכנע שהוא מין אביר היוצא להגן על כבודה של חבצלת. על כבודן של כל הנשים.

יחיאל חבשוש (78) הוא ילדו השני של אהרון ונעמה. יש לו אחות תאומה, יהודית. הקשר הנפשי היום-יומי ביניהם חזק. הוא עלה לארץ ב-1930 ופתח ביחד עם דודו, טוב, את סניף חברת היבוא של סבו, סלימאן, בתל-אביב.

אשתו, נגה, אחות במיקצועה, עזבה את הארץ לפני 20 שנים. עד היום היא חיה בניו-יורק. שם גם מתגוררים שישה מבין שמונה ילדיהם. יחיאל חבשוש נע ונד בין ביתה של אשתו בניו-יורק לבין ביתו בתל-אביב.

לפני שש שנים פרש מעיסוקי המישפחה. היום הוא סוחר בכיתביניד עתיקים. ובשעות הפנאי הוא כותב. עד עכשיו הוציא המישה ספרים. יחיאל התימני - סיפורי מסעות ואגדות; הגייגים - ספר שירה, 352 עמודים של שירים נמלצים, בדיוק כמו שפת-הדיבור שלו. האהבה לעולם יוקדת/ממנה אין מנוח/ביום ובלילה בווערת". קמפוז' של חיוך העניי- וגם: "קמפוז' של חיוך העניי-

כולם רבנים שמה...

בשני המעשים, הכתיבה והקפיד צה, קשרה את עצמה חבצלת חבי שוש אל דורות ארוכים במישפחתה. חוט של גורל ורם עובר בינה לבין גברי מישפחת חבשוש ונשותיה. הגבירים: סופרים, משכילים, חקנים וסקי רנים. הנשים: חציין מאריכות שנים ושופעות ילדים, חציין צעירות שמתן בטרגדיה ובייסורי גוף ונפש. את ההתמודדות אל מישפחתה של חבצלת ראוי להתחיל עם סלימאן חבי שוש ואשתו, נדרה לבית עמר, הורי סבה של חבצלת. הם התחתנו בצנעא, ב-1873. סלימאן הביא את אשתו הצעירה לבית מישפחתו, שם הופרש להם אחד החדרים. בני מישפחתו של סלימאן חבשוש היו חרשי-נחושת מדוני-דורות. סלימאן, צעיר האחים, לא אהב את מלאכת הנחושת, ופנה אל המיסחר. בתחילה מכר גפרורים והחליף מטבעות תורכיים בטאלרים נושאי דיוקן הקיסרית מריה תרזה - כסף אוסטרי עובר לסוחר בתים. לאט-לאט התרחבה פעילותו הכלכלית, וסופו שסיים את חייו, ב-1922, כעובאן יוצאן עשיר וכסוכן הבנק העות'מני בצנעא, אריסטוקרט יהודי, מקובל על יהודים וערבים כאחד.